

kommun@finspång.se

Finspångs kommun
Bergslagsvägen 13-15
612 80 Finspång

Beslut efter uppföljning för förskoleklass och grundskola

efter tillsyn i Viggestorpsskolan F-6
i Finspångs kommun

2017-03-01

2 (17)

Dnr 40-2015:7404

Uppföljning av tillsyn i Viggestorpsskolan F-6

Skolinspektionen genomförde efter ett flertal signaler under hösten 2015 en riktad tillsyn i Viggestorpsskolan F-6, Finspångs kommun. Skolinspektionen konstaterade i beslut den 16 december 2015 att det fanns ett flertal brister i verksamheten och Finspångs kommun förelades att vidta åtgärder för att avhjälpa brister inom områdena trygghet och studiero, åtgärder mot kränkande behandling samt extra anpassningar och särskilt stöd. Efter att ha följt upp kommunens redovisade åtgärder för att avhjälpa bristerna konstaterade Skolinspektionen åter i beslut den 23 juni 2016 att samtliga brister i beslutet från december 2015, ännu inte avhjälppts. Finspångs kommun förelades därför på nytt att avhjälpa brister inom samma områden.

Skolinspektionen har nu gjort en uppföljning av de brister som kvarstod enligt uppföljningsbeslutet från den 23 juni 2016. Uppföljningen bygger på en redovisning av vidtagna åtgärder som Finspångs kommun inkom med den 20 oktober 2016. Skolinspektionen har även genomfört besök i Viggestorpsskolan från den 29 november till och med den 1 december 2016. Intervjuer med representanter för huvudmannen, rektorn samt representanter för lärare, elevhälsa, elevcoacher och elever har genomförts. Under uppföljningsbesöket genomfördes även observationer i samtliga klasser i årskurs 4 till 6 samt en elevenkät med samtliga närvarande elever i årskurs 4 till 6.

Sammanfattning av brister

Enligt Skolinspektionens bedömning är nedanstående brister ännu inte åtgärdade. I samband med den nu aktuella uppföljningen har Skolinspektionen identifierat en ny brist. Denna brist konstaterades i beslutet från den 16 december 2015, men bedömdes vara avhjälpst vid tidpunkten för uppföljningsbeslutet den 23 juni 2016.

Skolinspektionen konstaterar att Finspångs kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

Skolinspektionens ingripande

Arbetsområde		Typ av ingripande	Senaste datum för redovisning
Trygghet och studiero			
	Utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.	Föreläggande vid vite	2017-05-12
Åtgärder mot kränkande behandling			
	Huvudmannen ska se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av	Föreläggande vid vite	2017-05-12

2017-03-01

3 (17)

Dnr 40-2015:7404

	barn och elever.		
	Huvudmannen ska se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling.	Föreläggande vid vite	2017-05-12
	Rektorn ska se till att all personal vid skolenheten anmäler alla uppgifter om kränkande behandling.	Föreläggande vid vite	2017-05-12
Extra anpassningar och särskilt stöd			
	Visar utredningen att en elev är i behov av särskilt stöd ges eleven sådant stöd på det sätt och i den omfattning som behövs, för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.	Föreläggande vid vite	2017-05-12

Skolinspektionens beslut

Vid uppföljning av tidigare beslut konstaterar Skolinspektionen att huvudmannen inte avhjälpt samtliga påtalade brister. Det har även framkommit en ny brist som påtalades i beslutet den 16 december 2015, men bedömdes åtgärdad i beslutet den 23 juni 2016. Skolinspektionen förutsätter att huvudmannen skyndsamt vidtar åtgärder för att avhjälpa samtliga brister.

Föreläggande vid vite

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 och 27 §§ skollagen (2010:800) Finspångs kommun att vid vite av 500 000 kronor senast den 12 maj 2017 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Finspångs kommun inte följer detta föreläggande kan Skolinspektionen ansöka hos förvaltningsrätten om utdömande av vitet.

Trygghet och studiero

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Finspångs kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero (5 kap. 3 § skollagen).

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan även avhjälpas på annat sätt.

2017-03-01

4 (17)

Dnr 40-2015:7404

- Säkerställa att personalen på Viggestorpsskolan får en samsyn kring frågor som rör trygghet och studiero samt normer och värden.
- Säkerställa att ändamålsenliga åtgärder vidtas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. I detta arbete ingår att kartlägga och analysera elevernas studiemiljö med utgångspunkt från skollag och läroplan samt utifrån kartläggningen prioritera vilka åtgärder som ska genomföras i varje klass och/eller elevgrupp där tryggheten och studieron inte är tillfredställande.
- Se till att de planerade åtgärderna genomförs.

Motivering till bedömning av brist

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att skolmiljön på Viggestorpsskolan fortfarande inte präglas av trygghet och studiero. Av utredningen framgår att de åtgärder som vidtagits inte har lett till en skolmiljö som i tillräcklig grad präglas av trygghet och studiero.

Fortfarande är det rörigt och bristande studiero i vissa klasser och det finns lektioner där det inte går att bedriva undervisning. Exempelvis har framkommit att elever springer omkring, kastar saker och skriker åt varandra på vissa lektioner. Även det faktum att många elever vid Viggestorpsskolan inte får det särskilda stöd de är i behov av försvårar möjligheten att skapa en miljö som präglas av studiero. Även om lärare anser att det är tryggt vid skolenheten finns det elever vid skolan som upplever en otrygghet. Exempelvis finns det elever som är mycket för sig själva samt att yngre elever är rädda för äldre elever. Dessutom framkommer av incidentrapporter från hösten 2016 att hot och våld är vanligt förekommande samt att det förekommer kränkningar. Utredningen visar vidare att det fortfarande saknas en samsyn i personalgruppen kring trygghet och studiero samt normer och värden. Utredningen visar också att all personal inte arbetar utifrån de principer och strukturer som är framtagna på skolan samt att det inte finns ett gemensamt förhållningssätt kring bemötande av elever.

Vidare kan Skolinspektionen konstatera att de åtgärder som är beskrivna i huvudmannens redogörelse inte utgår från en kartläggning av verksamheten och de olika gruppernas/klassernas behov. Detta innebär att huvudmannen inte anpassat vidtagna åtgärder till de specifika behov som finns på skolenheten, vilket har medfört att den dagliga verksamheten fortfarande inte tillförsäkrar eleverna trygghet och studiero. Skolinspektionen konstaterar också att det saknas uppföljning och utvärdering av de åtgärder som faktiskt vidtagits. Detta får till följd att huvudmannen saknar kunskap om vilket resultat vidtagna åtgärder fått på Viggestorpsskolan. Eftersom skolmiljön fortfarande inte präglas av trygghet och studiero, och mot bakgrund av att huvudmannen har förelagts att åtgärda samma brister vid flera tillfällen tidigare, är det särskilt anmärkningsvärt att huvudmannen inte följt upp att insätta åtgärder gett effekt och försäkrat sig om att bristerna åtgärdats.

Rättslig reglering

Enligt skollagen ska utbildningen utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

I förarbetena (prop. 2009/10:165 s. 319–320) till skollagen betonas att en av de viktigaste förutsättningarna för att barn och ungdomar ska kunna inhämta och utveckla kunskap-

2017-03-01

5 (17)

Dnr 40-2015:7404

er och värden är en trygg och stimulerande lärandemiljö. Vidare framgår att det är skolans, ytterst rektorns, ansvar att skapa trygghet och studiero i skolan. En viktig förutsättning för detta är att elever, lärare och annan personal känner ett gemensamt ansvar och har respekt för varandra i skolan samt att skolan involverar elevernas vårdnadshavare i arbetet med att skapa gemensamma utgångspunkter för en trygg skolmiljö. Det kräver ett aktivt värdegrundsarbete där grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter kommer till uttryck i praktisk handling. Att skapa en miljö som bygger på respekt och delaktighet utgör grunden för en trygg och utvecklande studiemiljö. Rutiner för att säkerställa samverkan och kommunikation mellan elever, lärare och annan personal är också centrala inslag i det förebyggande och långsiktiga arbetet.

Skolinspektionens utredning

I beslutet från den 16 december 2015 bedömde Skolinspektionen att eleverna på skolenheten inte tillförsäkrades en studiemiljö som präglades av trygghet och studiero. I uppföljningsbeslutet den 23 juni 2016 bedömde Skolinspektionen att bristen inte avhjälpes.

Studiero

Huvudmannens redovisade åtgärder

Av huvudmannen skriftliga redogörelse framgår bland annat mål för arbetet med studieron vid Viggestorpskolan samt planerade åtgärder för läsåret 2016/17. Huvudmannens redovisning är inte daterad och det saknas uppgift om när i tid under läsåret 2016/17 åtgärder ska genomföras samt när uppföljning av vidtagna åtgärder ska ske.

De mål som beskrivs i huvudmannens redovisning är exempelvis att alla elever ska uppleva att de erbjuds de förutsättningar som krävs för att de ska kunna fokusera på och genomföra sina arbetsuppgifter, att elever som är i behov av särskilda anpassningar och/eller särskilt stöd ska erbjudas detta så tidigt som möjligt, att all personal ska ha tillgång till relevant dokumenterad information om elevernas behov och att skolans elevhälsa ska arbeta med stödjande strukturer och arbetsverktyg. Vidare ska personalen känna att skolledningen agerar utifrån en tydlig och verklighetsförankrad bild av arbetssituationen för både elever och personal och att skolans personal ska känna att de får stöd och handledning av skolans elevhälsa.

I redovisningen framgår också planerade åtgärder som ska genomföras under läsåret 2016/17 samt hur dessa ska följas upp och utvärderas.

Skolinspektionens uppföljningsbesök

Av intervjun med rektorn framgår att de mål och åtgärder som finns beskrivna i huvudmannens redovisning ännu inte följts upp, utvärderats eller analyserats. Enligt rektorn finns det inte heller någon tidsplan för när åtgärder som är beskrivna i planen ska genomföras närmare än att detta ska ske någon gång under läsåret 2016/17.

Av intervjun med rektorn framkommer att det pågår ett arbete genom att den centrala elevhälsan handleder skolans elevcoacher kring ett lågaffektivt bemötande och att detta förhållningssätt även diskuteras i arbetslagen. Enligt rektorn finns det grupper på skolan i vilka det är rörigt och där eleverna inte har arbetsro. Skolans elevhälsa har kopplats in och handlett personal i syfte att förändra arbetsmiljön i de grupper där det funnits behov. Vidare beskriver rektorn att personal vid skolan ska arbeta fram en modell

2017-03-01

6 (17)

Dnr 40-2015:7404

för en gemensam lektionsstruktur som enligt rektorn kommer att förbättra studiemiljön för eleverna och leda till att lektioner "inte havererar i samma utsträckning som idag".

Av intervjun med representanter för huvudmannen framgår att det tillförts extra resurser till Viggestorpsskolan för att utöka antalet personal med bland annat fler elevcoacher och att insatser via den centrala elevhälsan riktats till Viggestorpsskolan. I de anmälningar av upplevda kränkningar som inkommit till huvudmannen och i de sammanställningar och analyser som genomförts på huvudmannanivå, konstaterar huvudmannen att det på Viggestorpsskolan finns elever som har stora behov av stöd i olika situationer. Vidare beskriver huvudmannen att skolan behöver arbeta mer med bemötande av elever och ett gemensamt förhållningssätt. Huvudmannen har genom att ge handledning till skolans elevcoacher kring lågaffektivt bemötande, försökt att komma tillrätta med studiesituationen på skolan. Vidare uppger huvudmannen att de åtgärder som beskrivs i den skriftliga redovisningen gällande studieron ännu inte följts upp på skolenheten. Huvudmannen har inte heller genomfört några egna uppföljningar förutom de sammanställningar och analyser som genomförts av inkomna anmälningar.

Av intervjun med representanter för elevhälsan framgår att det saknas en samsyn bland lärarna och övrig personal gällande att arbeta utifrån de principer och strukturer som är framtagna vid skolan. Det finns inte några rutiner på Viggestorpsskolan kring hur personal och elever ska stöttas i klassrumssituationer där arbetet brutit samman och där det inte går att bedriva undervisning.

Av intervjun med lärare framgår att det är bristande studiero i flera klasser, men att de upplever att studieron under hösten har blivit bättre nu än tidigare i årskurs 6. Lärarna beskriver att det finns elever som inte klarar av att byta lärare och att när byten sker blir det rörigt och bristande studiero. I arbetslagen har lärarna diskuterat hur de upplever de olika elevgrupperna och hur nya trivselregler kan tas fram som utgår från trygghet, glädje och kunskap. Vidare beskriver lärarna att det är i framförallt en klass som studieron brister. Under hösten 2016 har elevhälsan och lärarna arbetat tillsammans med denna elevgrupp och skolan har även anställt en arbetsterapeut som är delaktig i detta arbete. De intervjuade lärarna uppger att det är en stor utmaning att bryta det som sker i de olika klasserna och att förändra kulturen. Vidare beskriver lärarna att det genomförs många samtal med elever, men att dessa samtal inte följs upp. De samtal som genomförs, menar lärarna, blir för mycket av ett medkännande samtal och lärarna anser att skolan behöver lyfta de flickor och pojkar som vill gå i skolan för att få till en positiv förändring. Av intervjun med lärarna framgår också att det på skolan sällan förs några skolgemensamma diskussioner där all personal deltar utifrån ovanstående frågor.

Av intervjun med representanter för elevcoacherna framgår att de ofta får arbeta enskilt med elever som av olika anledningar inte klarar av klassrumssituationen. Elevcoacherna redogör även för den fortvarande pågående utbildningen kring lågaffektivt bemötande och säger att elevcoacher och lärare inte alltid gör samma bedömning av vad som är elevens behov. Detta medför att eleven kan få olika budskap från läraren och från elevcoachen. Av intervjun framgår också att i vissa klasser har eleverna inte något större förtroende för lärarna och enligt elevcoacherna kan detta bero på att dessa klasser haft många lärarbyten. I dessa klasser är det inte studiero enligt elevcoacherna. Vidare framgår av intervjun att elevcoacherna inte fått ta del av några analyser av de olika gruppernas behov.

2017-03-01

7 (17)

Dnr 40-2015:7404

Av intervjuer med elever framgår att det i flera klasser är rörigt under lektionerna och att det är en bristande studiero. Eleverna berättar att det finns elever som springer runt, kastar saker och skriker åt varandra. Enligt de intervjuade eleverna är en anledning till att det blir rörigt att alla elever inte får den hjälp de behöver och att det finns elever som vill testa vilka gränser lärarna har. Eleverna säger också att skolans ordningsregler tillämpas olika av lärarna och att de disciplinära åtgärderna inte tillämpas som det är beskrivet. Det händer att lärare hotar med att de ska ringa hem men att dessa samtal inte genomförs.

Vid besöket i november/december 2016 genomförde Skolinspektionen observationer i samtliga klasser i årskurs 4 till 6. På några av de observerade lektionerna var det studiero. Det förekom dock under flera lektioner att elever pratade om annat än skolarbetet och störde undervisningen. På flera lektioner gick elever omotiverat runt i klassrummet och lämnade lektionssalen. På en lektion var det så hög ljudnivå att det var svårt att höra vad läraren sa. Under samma lektion lämnade en elev lektionssalen på grund av den höga ljudnivån. Skolinspektionen kunde även konstatera att det fanns elever som var inaktiva under stor del av lektionen. Vid samtliga lektioner fanns det flera vuxna med i klassrummet.

Av Skolinspektionens enkäter som genomfördes med samtliga vid uppföljningsbesöket närvarande elever i årskurs 4 till 6 (96 elever) framkom att 42 procent av eleverna upplever att de kan arbeta utan att bli störda och att 83 procent av eleverna upplever att de följer de ordningsregler som finns på skolenheten. Av enkäten framkom också att 54 procent av eleverna upplever att lärarna ser till att de ordningsregler som finns på Viggestorpsskolan följs.

Trygghet

Huvudmannens redovisade åtgärder

Av huvudmannen skriftliga redogörelse framgår bland annat mål för arbetet med tryggheten vid Viggestorpsskolan samt planerade åtgärder för läsåret 2016/17. Huvudmannens redovisning är inte daterad och det saknas uppgift om när i tid under läsåret 2016/17 åtgärder ska genomföras samt när uppföljning av vidtagna åtgärder ska ske.

De mål som beskrivs är exempelvis att eleverna ska känna att skolan tar tag i kränkningar/konflikter genom att personalen arbetar både förebyggande och reaktivt, att eleverna vet vem de ska vända sig till för att få hjälp och stöd i olika situationer och att personalen ska följa skolans rutiner och styrdokument gällande trygghet och trivsel.

I redovisningen framgår också planerade åtgärder som ska genomföras under skolåret 2016/17 samt hur dessa ska följas upp och utvärderas.

Skolinspektionens uppföljningsbesök

Av intervjun med rektorn framgår att Viggestorpsskolan har vidtagit vissa åtgärder som finns beskrivna i huvudmannens redovisning. Trygghetsgruppen har återupprättats i augusti 2016. Elevers val har en gemensam position på schemat för eleverna i årskurs 4 till 6 från och med hösterminsstarten och skolan har under hösten 2016 genomfört flera schemabrytande aktivitetsdagar. Vidare beskriver rektorn att en plan för elevrådets arbete håller på att tas fram och att det genomförs planerade rastaktiviteter som leds av personal på skolan. Lärarna har genomfört samarbetsövningar i samtliga klasser vid terminsstarten och den centrala elevhälsan i Finspångs kommun handleder elevcoacher och assistenter i lågaffektivt bemötande. Rektorn uppger att de mål och

2017-03-01

8 (17)

Dnr 40-2015:7404

åtgärder som finns beskrivna i huvudmannens redovisning ännu inte följts upp, utvärderats eller analyserats.

Av intervjun med rektorn framgår vidare att de åtgärder som genomfördes i alla klasser i början av höstterminen har upplevts som positiva av både elever och vårdnadshavare. Vidare uppger rektorn att några uppföljningar av dessa aktiviteter ännu inte skett och att det inte heller finns någon planering över vilka övriga gemensamma aktiviteter som ska genomföras under läsåret 2016/17. Vidare framgår av intervjun att skolans trivsel- och trygghetsenkät har genomförts med elever i november 2016 men att resultatet ännu inte sammanställts och analyserats.

Av intervjun med representanter för elevhälsan framgår att elevhälsan i de samtalsgrupper som den leder, försöker skapa trygga elevgrupper. Elevhälsan har under hösten 2016 bland annat genomfört samtal med elever kring utanförskap och relationer.

Samtliga intervjuade lärare uppger att de anser att Viggstorpsskolan är en trygg skola men att den inte upplevs så av alla elever. Exempelvis finns det otrygga elever i årskurs 4. Lärarna har dock fört samtal med eleverna kring deras upplevelse av otrygghet.

Av intervjuerna med elever framgår att de känner sig trygga på skolan och upplever att det finns någon vuxen som de kan prata med. Eleverna säger dock att det finns andra elever i både årskurs 5 och 6 som upplevs ensamma och att dessa elever är mycket för sig själva. Vidare framkommer vid intervjun med eleverna i årskurs 6 att de ofta får höra av lärarna att de yngre eleverna vid skolan är rädda för de äldre eleverna.

Av Skolinspektionens enkäter som genomfördes med samtliga vid uppföljningsbesöket närvarande elever i årskurs 4 till 6 (96 elever) framkom att 21 procent av eleverna upplever att det finns elever på skolan som de är rädda för och att 8 procent av eleverna upplever att det finns vuxna de är rädda för.

Skolinspektionen har i samband med uppföljningsbesöket tagit del av skolenhetens plan mot kränkande behandling för 2016/17. Av den kartläggning som genomfördes under våren 2016 och redovisas i planen framgår att 28 procent av eleverna i årskurs 4 till 6 känner sig otrygga på skolan och att hälften av eleverna upplever att de inte får hjälp av vuxna om de blir "mobbad och trakasserad". Vidare framgår genom de incidentrapporter som har anmälts till rektorn under hösten 2016 att hot och våld är vanligt förekommande och att det förekommer kränkningar på skolan. Skolan har inte heller vidtagit åtgärder för att förändra elevernas språkbruk och förhindra och förebygga kränkande behandling (se vidare område Åtgärder mot kränkande behandling).

Motivering till föreläggande vid vite som ingripande

Enligt 26 kap. 10 § skollagen får Skolinspektionen förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart. Ett föreläggande ska ange de åtgärder som tillsynsmyndigheten anser nödvändiga för att avhjälpa de påtalade bristerna.

Enligt 26 kap. 27 § skollagen får ett föreläggande förenas med vite. Skolinspektionen ska förena ett föreläggande med vite om föreläggandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövligt.

2017-03-01

9 (17)

Dnr 40-2015:7404

Som Skolinspektionen redovisat ovan uppfyller verksamheten fortfarande inte de krav gällande trygghet och studiero som följer av skollagen. Finspångs kommun föreläggs därför på nytt att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Utredningen visar att skolmiljön fortfarande inte präglas av trygghet och studiero. Bristerna har förelegat på skolan sedan Skolinspektionen inledde den riktade tillsynen i november 2015 och är alltså inte avhjälpta. Bristerna kan därmed inte anses vara av tillfällig art. Att verksamheten vid skolenheten garanterar eleverna trygghet och studiero är avgörande faktorer för elevernas möjlighet att nå utbildningens mål. Mot denna bakgrund samt att bristerna förelegat under en längre tid, bedömer Skolinspektionen att bristerna är sådana att de allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen och att elevernas kunskapsutveckling äventyras. Föreläggandet ska därför förenas med vite.

Åtgärder mot kränkande behandling

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Finspångs kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Huvudmannen ska se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever (6 kap. 6 § skollagen).
- Huvudmannen ska se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling (6 kap. 7 § skollagen).
- Rektorn ska se till att all personal vid skolenheten anmäler alla uppgifter om kränkande behandling till rektorn (6 kap. 10 § skollagen).

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristerna. Bristerna kan dock avhjälpas på annat sätt.

- Säkerställa att det bedrivs ett målinriktat arbete vid skolan för att motverka kränkande behandling av barn och elever. I detta arbete ingår bland annat att kartlägga elevernas trygghet och trivsel samt deras uppfattning om förekomsten av kränkande behandling.
- Säkerställa att det finns konkreta och uppföljningsbara mål för arbetet som utgår från aktuell kartläggning samt planera vilka insatser som ska genomföras för att nå målen och vem som ansvarar för respektive insats.
- Se till att de planerade insatserna genomförs.
- Se till att all personal vid skolenheten anmäler alla uppgifter om kränkande behandling till rektorn och följer de rutiner som finns vid skolan.

2017-03-01
10 (17)
Dnr 40-2015:7404

Motivering till bedömning av brist

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans målinriktade arbete med att motverka kränkande behandling. Av utredningen framkommer att det finns elever som blir kränkta. Skolinspektionen konstaterar att skolan genomfört en kartläggning våren 2016 och identifierat problemområden, exempelvis förekommer hot, våld och kränkande behandling, men att åtgärder inte vidtagits utifrån resultatet av skolans kartläggning. Vidare framgår att all personal på Viggestorpskolan inte anmäler alla uppgifter om kränkande behandling till rektorn. Exempelvis så anmäls inte händelser som sker vid enstaka tillfällen. Dessutom har framkommit att personalen inte hinner anmäla alla kränkande incidenter som sker. Vidare följs inte alla händelser som rör kränkande behandling upp enligt de rutiner som finns på skolan. Skolinspektionens sammantagna bedömning är därför att det arbete som bedrivs vid skolan för att motverka kränkande behandling inte är målinriktat. Skolinspektionen noterar att bristen gällande anmälningsskyldigheten konstaterades i beslutet från den 16 december 2015, men att den ansågs vara avhjälpt i uppföljningsbeslutet från den 23 juni 2016. Skolinspektionen finner det anmärkningsvärt att samma brist återigen kan konstateras. Genom att alla uppgifter om kränkande behandling inte når rektorn och huvudmannen kan huvudmannen inte ta det övergripande ansvar som krävs och inte heller rikta resurser där det behövs.

Eftersom det fortfarande finns brister i skolans arbete med att motverka kränkande behandling och huvudmannen förelagts att åtgärda dessa brister vid flera tillfällen tidigare, är det särskilt anmärkningsvärt att huvudmannen inte följt upp vilken effekt de vidtagna åtgärderna har gett och försäkrat sig om att bristerna åtgärdats.

Rättslig reglering

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever. Vidare anger skollagen att huvudmannen ska se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling.

Av skollagen framgår också att en lärare eller annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten, är skyldig att anmäla detta till rektorn.

I läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11) under avsnitt 2.1 framgår att läraren ska uppmärksamma och i samråd med övrig skolpersonal vidta nödvändiga åtgärder för att förebygga och motverka alla former av diskriminering och kränkande behandling.

Skolinspektionens utredning

I beslutet från den 16 december 2015 bedömde Skolinspektionen att det förelåg brister avseende skolans målinriktade arbete för att motverka kränkande behandling. I uppföljningsbeslutet från den 23 juni 2016 bedömde Skolinspektionen att bristerna inte avhjulpts.

I beslutet från den 16 december 2015 bedömde Skolinspektionen att det fanns brister beträffande efterlevnaden av den anmälningsskyldighet gällande uppgifter om krän-

2017-03-01

11 (17)

Dnr 40-2015:7404

kande behandling som stadgas i skollagen. I uppföljningsbeslutet från den 23 juni 2016 bedömde Skolinspektionen att Finspångs kommun vidtagit sådana åtgärder att bristen var avhjälpd. Av motiveringen framgår bland annat att huvudmannen utarbetat en övergripande plan för hur arbetet mot diskriminering och kränkande behandling ska bedrivas i Finspångs kommun och hur anmälningsskyldigheten till rektor och huvudman ska fullgöras. Vidare beskrev huvudmannen att den nya planen med rutiner var implementerad i samtliga verksamheter i Finspångs kommun och att huvudmannen tagit fram kommungemensamma incidentrapporter för anmälan och utredning.

Huvudmannens redovisade åtgärder

Av huvudmannen skriftliga redogörelse framgår bland annat mål och planerade åtgärder för läsåret 2016/17 avseende det målinriktade arbetet för att motverka kränkande behandling. Huvudmannens redovisning är inte daterad och det saknas uppgift om när i tid under läsåret 2016/17 åtgärder ska genomföras samt när uppföljning av vidtagna åtgärder ska ske. Vidare saknas en beskrivning av vilket resultat vidtagna åtgärder fått på Viggestorpskolan.

De mål som beskrivs är att eleverna ska känna att skolan tar tag i kränkningar/konflikter genom att personalen arbetar både förebyggande och reaktivt samt att eleverna ska veta vem de ska vända sig till för att få stöd i olika situationer. I redovisningen framgår också planerade åtgärder som ska genomföras under skolarbetet 2016/17 samt hur dessa ska följas upp och utvärderas.

Skolinspektionens uppföljningsbesök

Skolinspektionen har vid uppföljningsbesöket tagit del av skolenhetens plan mot kränkande behandling för 2016/17. Av planen framgår bland annat att skolan ska utarbeta nya trygghetsenkäter samt att kartläggning även kommer att ske genom dialoger med eleverna i så kallade fokusgrupper. Vidare beskrivs att skolan ska skapa en trygghetsgrupp, att det ska finnas en planering för akuta ärenden och förebyggande insatser samt att trygghetsgruppen ska vara känd för alla elever och vårdnadshavare. Av den kartläggning som skolan genomförde under våren 2016 och som redovisas i planen framgår att 72 procent av eleverna i årskurs 4 till 6 känner sig trygga på skolan och att 50 procent upplever att de får hjälp av vuxna om de skulle bli "mobbad eller trakasserad". Vidare framgår att 32 procent av personalen uppger att personal endast till viss del reagerar på regelbrott, kränkande behandling och mobbning. Av kartläggningen framgår också att kränkande behandling sker i form av könsord, kränkande ord och genom våld. Vidare framgår att det finns brister i arbetsron i flera klasser.

I planen beskrivs rutiner för att utreda och åtgärda när en elev kränks av andra elever. Av rutinerna framgår att händelsen skyndsamt ska anmälas till rektorn och/eller biträdande rektorn och att det är den biträdande rektorn som ansvarar för att anmäla vidare till huvudmannen. Samma personal som uppmärksammar händelsen ska också informera elevernas mentor/mentorer, vårdnadshavare samt efter två veckor följa upp ärendet om det inte finns andra överenskommelser. I planen finns också rutiner för att utreda och åtgärda när elev kränks av personal. Kränkningen ska skyndsamt anmälas till rektorn och rektorn ansvarar för att anmäla vidare till huvudmannen. Vidare framgår att åtgärder i ärendet beslutats gemensamt av rektorn och huvudmannen.

Av intervju med representanter för huvudmannen framkommer att det under hösten 2016 inkommit två till tre anmälningar gällande kränkande behandling per vecka från

2017-03-01

12 (17)

Dnr 40-2015:7404

Viggestorpsskolan. De händelser som har rapporterats har följts upp på huvudmannanivå och adekvata åtgärder har vidtagits vid skolenheten. Förvaltningschefen säger att personalen på Viggestorpsskolan är noggranna med att följa de kommungemensamma rutiner som finns gällande anmälningsskyldigheten och att det numera finns ett fungerande dokumentationssystem gällande ärenden som rör kränkande behandling. Av intervjun med företrädare för huvudmannen framgår dock att det fortfarande finns elever på Viggestorpsskolan som är utsatta för kränkande behandling, men att det pågår ett förebyggande arbete för att motverka och förhindra att kränkningar inträffar. Förvaltningschefen beskriver att den nytillträdda biträdande rektorn har särskilt ansvar för att driva skolans målinriktade arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever.

Vid intervjun med rektorn framgår att just nu pågår en uppföljning genom att elever besvarat skolans trivsel- och trygghetsenkät. Resultaten från enkäten har inte sammanställts eller analyserats.

Av intervju med representanter för elevcoacherna framgår att det under hösten 2016 har inträffat en hel del konflikter mellan elever i årskurs 5 och 6. Elevcoacherna uppger att det finns elever på Viggestorpsskolan som blir kränkta och att de som elevcoacher inte hinner att anmäla och utreda alla händelser som inträffar. Eftersom ansvaret för att utreda och åtgärda kränkningen även vilar på den som är närvarande eller fått kännedom av händelsen tar detta enligt elevcoacherna mycket tid vilket leder till att informationen inte förs vidare och att alla händelser inte rapporteras och anmäls till rektorn. De intervjuade elevcoacherna upplever att de blir avtrubbade av elevernas språkbruk eftersom de hör det dagligen. Detta bidrar till att elevcoacherna inte fångar upp samtliga uttryck som är kränkande.

Elever uppger i intervjun att det förekommer kränkningar bland de yngre eleverna på skolan men att det även finns elever i deras egna klasser som kränker andra elever.

Av intervju med representanter för elevhälsan framgår att det under hösten 2016 inträffat 26 incidenter på skolan som har anmälts till rektorn och vidare till huvudmannen. Enligt biträdande rektorn, tillika kuratorn, handlar dessa incidenter i de flesta fall om hot och våld men det finns även anmälda incidenter som har handlat om kränkningar. I de fall där det har handlat om kränkningar har utredningar och åtgärder vidtagits av skolans trygghetsgrupp.

Av intervjuerna med representanter för elevhälsan och lärare framgår att alla händelser som rör kränkande behandling inte följs upp enligt de rutiner som finns på skolan och i kommunen och att alla incidenter inte anmäls till rektorn och vidare till huvudmannen. De intervjuade lärarna säger att det inte skrivs incidentrapporter om det händer saker vid enstaka tillfällen. Då försöker lärarna själva komma till ett avslut med de elever som är inblandade i händelsen. Representanter för elevhälsan framhåller dock att personalen följer skolans rutiner i större utsträckning nu än tidigare.

Av Skolinspektionens enkäter som genomfördes med samtliga närvarande elever under uppföljningsbesöket i årskurs 4 till 6 (96 elever) framkom att 42 procent av eleverna upplever att de vuxna tar tag i händelser när någon elev har varit elak mot någon annan elev. Vidare framgår att 73 procent av eleverna vet vem på skolan de kan prata med om någon elev har varit elak mot någon annan elev.

Motivering till föreläggande vid vite som ingripande

Enligt 26 kap. 10 § skollagen får Skolinspektionen förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart. Ett föreläggande ska ange de åtgärder som tillsynsmyndigheten anser nödvändiga för att avhjälpa de påtalade bristerna.

Enligt 26 kap. 27 § skollagen får ett föreläggande förenas med vite. Skolinspektionen ska förena ett föreläggande med vite om föreläggandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövligt.

Som Skolinspektionen redovisat ovan uppfyller verksamheten inte de krav som följer av skollagen. Finspångs kommun föreläggs därför på nytt att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Skolinspektionens utredning visar att det finns brister i skolenhetens målinriktade arbete för att motverka kränkande behandling. På Viggstorpskolan förekommer att elever kränker varandra. De åtgärder som huvudmannen har vidtagit för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling har inte varit tillräckliga. Vidare visar Skolinspektionens utredning att personal på skolenheten inte alltid anmäler uppgifter om kränkande behandling till rektorn. Detta får till följd att huvudmannen inte heller får kännedom om alla uppgifter om kränkande behandling. Huvudmannen kan därmed inte fullgöra sitt ansvar för att utreda alla uppgifter om kränkande behandling och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden. Samtliga brister konstaterades i beslutet den 16 december 2015. Även om bristen avseende anmälningsskyldigheten bedömdes vara åtgärdad i beslutet den 23 juni 2016 har den återkommit snabbt och kan därmed inte anses vara av tillfällig art.

Ett fungerade arbete för att motverka kränkande behandling är en viktig faktor för elevernas möjlighet nå utbildningens mål. Att skolan säkerställer en miljö fri från kränkningar är en grundläggande del i en skolmiljö som ska präglas av trygghet. Mot denna bakgrund samt att bristerna förelegat under en längre tid bedömer Skolinspektionen att bristerna är sådana att de allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen och att elevernas kunskapsutveckling äventyras. Föreläggandet ska därför förenas med vite.

Extra anpassningar och särskilt stöd*Bedömning av brist*

Skolinspektionen konstaterar att Finspångs kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Visar utredningen att en elev är i behov av särskilt stöd ges eleven sådant stöd på det sätt och i den omfattning som behövs, för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås (3 kap. 8–12 §§ skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar).

2017-03-01

14 (17)

Dnr 40-2015:7404

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas på annat sätt.

- Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd ska rektorn säkerställa att elever ges ett sådant stöd i den omfattning och på sådant sätt som tillgodoser elevens behov.

Motivering till bedömning av brist

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att alla elever vid Viggestorpsskolan som är i behov av särskilt stöd inte ges det i den omfattning och på det sätt som de har rätt till. Exempelvis kan det finnas undervisande lärare som inte har information om de åtgärder som är beslutade för enskilda elever. Dessutom har elevcoacher fått gå in i speciallärarens roll trots att dessa inte har adekvat utbildning för uppdraget. Att elever inte ges det särskilda stöd de har rätt till, påverkar även möjligheten att tillförsäkra alla elever en trygg och stimulerande studiemiljö. Mot bakgrund av de brister som finns inom trygghet och studiero är det än mer allvarligt att eleverna inte ges det särskilda stöd som utredningen visat att de är i behov av. Skolinspektionen kan konstatera att Viggestorpsskolan vidtagit vissa åtgärder gällande arbetet med särskilt stöd men bedömer att det trots dessa åtgärder kvarstår brister i verksamheten.

Eftersom arbetet med särskilt stöd fortfarande inte fungerar och mot bakgrund av att huvudmannen har förelagts att åtgärda samma brist vid flera tillfällen tidigare, är det särskilt anmärkningsvärt att huvudmannen inte följt upp att insatta åtgärder gett effekt och försäkrat sig om att bristen åtgärdats.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. För en elev i grundskolan ska det särskilda stödet ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.

Av förarbetena (prop. 2009/10:165 s. 320) till bestämmelsen i 5 kap. 3 § skollagen framgår att rektorns skyldighet att se till att elevers behov av stöd utreds och att stödåtgärder kommer till stånd för elever i behov av stöd är en del i arbetet med att skapa en trygg och stimulerande studiemiljö för alla elever.

Skolinspektionens utredning

I beslutet från den 16 december 2015 bedömde Skolinspektionen att det förelåg brister avseende särskilt stöd. I uppföljningsbeslutet från den 23 juni 2016 bedömde Skolinspektionen att bristerna inte i alla delar hade avhjälpits.

Huvudmannens redovisade åtgärder

Av huvudmannen skriftliga redogörelse framgår bland annat mål och planerade åtgärder för läsåret 2016/17 avseende arbetet med särskilt stöd. Huvudmannens redovisning är inte daterad och det saknas uppgift om när i tid under läsåret 2016/17 åtgärder ska genomföras samt när uppföljning av vidtagna åtgärder ska ske. Vidare saknas en beskrivning av vilket resultat vidtagna åtgärder fått på Viggestorpsskolan.

2017-03-01

15 (17)

Dnr 40-2015:7404

De mål som beskrivs är att elever i behov av särskilda anpassningar och/eller särskilt stöd ska erbjudas detta så tidigt som möjligt och att anpassningarna och stödets effekt regelbundet ska följas upp, analyseras och vid behov justeras. Vidare beskrivs att all berörd personal ska ha tillgång till relevant dokumenterad information om elevernas behov av särskilda anpassningar och/eller särskilt stöd. I redovisningen framgår också planerade åtgärder som ska genomföras under skolåret 2016/17 samt hur dessa ska följas upp och utvärderas.

Skolinspektionens uppföljningsbesök

Av intervjun med rektorn framgår att skolan har påbörjat ett arbete med att följa upp elevernas kunskapsresultat i alla årskurser och i alla ämnen. Rektorn menar att dessa resultatuppföljningar ger skolan bättre förutsättningar att identifiera i vilka ämnen eleverna har stödbehov. Enligt rektorn pågår just nu en inventering av stödbehovet i engelska. Av intervjun med rektorn framgår dock att alla elever i Viggestorpsskolan som är i behov av särskilt stöd inte får det.

Av intervjun med representanter för huvudmannen framgår att det tillförts extra resurser till Viggestorpsskolan för att utöka antalet personal med bland annat fler elevcoacher. Dessa saknar dock pedagogisk utbildning. Vidare framkommer att det finns ett flertal elever som har stora behov av stöd. Huvudmannen beskriver att all personal på skolan inte har adekvat utbildning för att möta dessa elevers behov av särskilt stöd.

Av intervju med representanter för elevhälsan och med lärare framgår att alla elever i behov av särskilt stöd inte ges stöd i den omfattning som behövs. Vidare framkommer i intervjun med elevhälsan att det även finns elever på Viggestorpsskolan som helt saknar särskilt stöd trots att de är i behov av sådant stöd.

Enligt lärarna behöver skolan bli bättre på att kartlägga elevernas stödbehov och i större utsträckning tillgodose behoven på gruppnivå. Vidare beskriver lärarna att samtliga åtgärdsprogram som är beslutade efter kartläggning finns lagrade i ett slutet digitalt system som endast elevhälsan har tillgång till. Lärarna kan dock begära ut en kopia av åtgärdsprogrammen genom biträdande rektorn, tillika kurator, men lärarna uppger i intervjun att de inte vet om alla lärare har eller får information om de åtgärder som är beslutade för enskilda elever.

Av intervju med representanter för elevcoacherna framgår att de ofta får arbeta med enskilda elever som är i behov av särskilt stöd. Vidare framgår att de vid flera tillfällen har tagit över speciallärarens roll och undervisar enskilda elever. Det finns inte någon tydlig arbetsbeskrivning för elevcoacherna och de används främst som assistenter åt enskilda elever.

Av intervjuer med elever framgår att de inte får den hjälp de behöver i flera ämnen. Eleverna säger även att de ofta har vikarier som saknar ämneskunskaper och inte kan ge dem det särskilda stöd de behöver.

Motivering till föreläggande vid vite som ingripande

Enligt 26 kap. 10 § skollagen får Skolinspektionen förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart. Ett föreläggande ska ange de åtgärder som tillsynsmyndigheten anser nödvändiga för att avhjälpa de påtalade bristerna.

2017-03-01

16 (17)

Dnr 40-2015:7404

Enligt 26 kap. 27 § skollagen får ett föreläggande förenas med vite. Skolinspektionen ska förena ett föreläggande med vite om föreläggandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövligt.

Som Skolinspektionen redovisat ovan uppfyller verksamheten fortfarande inte de krav som anges i skollagen. Finspångs kommun föreläggs därför på nytt att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Utredningen visar att alla elever på Viggestorpsskolan som är i behov av särskilt stöd inte får det på det sätt och i den omfattning som de behöver. Andra elever saknar helt särskilt stöd trots att de är i behov av det. Ett fungerande arbete med särskilt stöd som motsvarar elevernas behov är avgörande för deras möjligheter att nå kunskapskraven. Vidare är adekvata stödåtgärder även en viktig faktor för att skapa en studiemiljö som är trygg och stimulerande för alla elever. Bristen inom arbetet med särskilt stöd har förelegat sedan Skolinspektionen inledde tillsynen i november 2015 och kan därmed inte anses vara av tillfällig art. Mot bakgrund av den tid som har förflutit sedan bristen först konstaterades samt då bristen även anses påverka tryggheten och studieron vid skolan, bedömer Skolinspektionen att bristen är sådan att den allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen och att elevernas kunskapsutveckling äventyras. Föreläggandet ska därför förenas med vite.

I ärendets slutliga handläggning har avdelningschef Maria Sundkvist, avdelningsjurist Sofia Lindstrand, enhetschef Allan Westerdahl och tf. enhetschef Christina Ridderman Karlsson deltagit. Undervisningsråd Gun Bystedt-Nordqvist har varit föredragande.

Tommy Lagergren
Biträdande generaldirektör

Hur man överklagar, se bilaga 1

Bilagor:

Bilaga 1 överklagande hänvisning

Överklagandehänvisning

Skolinspektionens beslut om föreläggande med vite får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Överklagandet ställs till Förvaltningsrätten i Stockholm, men ska skickas eller lämnas till Skolinspektionen, Box 330, 582 23 Linköping, via mail till skolinspektionen.linkoping@skolinspektionen.se eller lämna till Skolinspektionen, Storgatan 33, Linköping.

Överklagandet ska ha inkommit till Skolinspektionen inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om klaganden är en part som företräder det allmänna ska överklagandet dock ha inkommit inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

I skrivelsen ska anges vilket beslut som överklagas och vilken ändring som önskas. De skäl som finns för ändring bör också anges. Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller dennes ombud.